ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

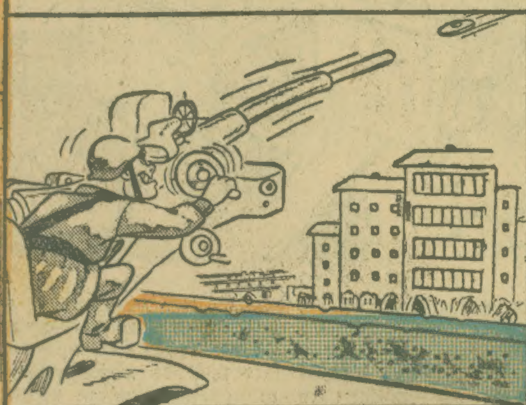
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVII — Број 176 — Субота, 14 мај 1955

Мики и Шиља као истраживачи

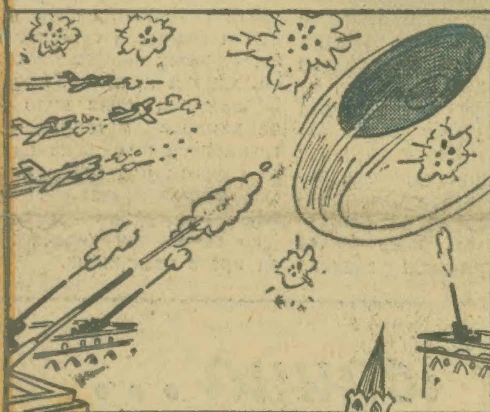
31

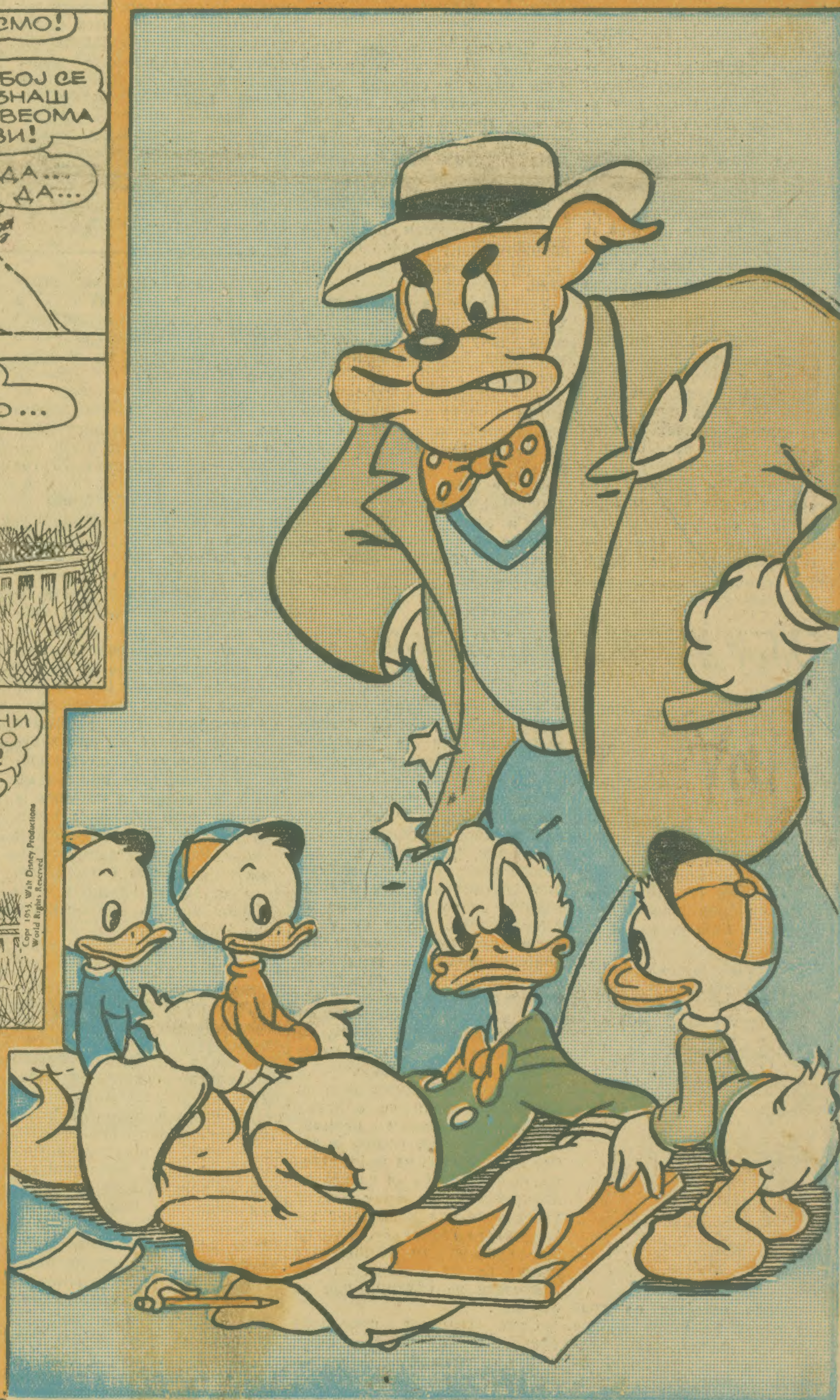

Ч. СТЕРН

Суђење Робину Линку, роботу

(3)

Ја имам механички ум. Мој начин гледања на ствари тражи у свему целисходност и ред, па сам, пре но што смо стигли до суднице, запазио стотине основних грешака у овом насељу, средишту људске активности читавог једног округа. Пре свега, начин на који се саобраћај одвија претставља једну ужасну збрку, несхватљиву за сваког оног ко о томе размишља. Морате ми опростити моју отвореност. Ја говорим и мислим без околишења.

Гомила радозналаца посматрала ме је док сам се пео уз степенице суда, јер се вест о мом довођењу у град већ би-

ла рашчула. Посматрали су ме ћутке и са страхом. На свим лицима видео сам инстинктивну мржњу. Никад раније нисам потпуније осетио да сам одбачен. И осуђен на пропаст, на овај или онај начин.

Сцена у судској дворани била је, као што је то, уосталом, шериф и прорекао, најобичнија лакрдија. Претседник се без престанка збуњено искашљавао. Имао сам утисак да се једино Том Линк понашао природно. Био је упоран у свом захтеву да се процес против мене води по свим законским прописима и са свим формалностима. Разуме се да је, пре но што је доктор Линк био сахрањен, извршен судски увиђај, на коме је утврђено да је његова смрт последица ударца неким тупим, тешким предметом. Пошто друго објашњење нису нашли, људи који су вршили увиђај закључили су да је тај „тупи тешки предмет" свакако био моја рука.

Био сам осумњичен за убиство доктора Чарлса Линка. У оптужници прочитаној на овом припремном претресу био сам означен као Робин Линк.

Кад је у судници први пут изговорено то име, Том је — то сам јасно видео — одахнуо са олакшањем и намигнуо ми. Знао сам шта ми је тиме хтео рећи. Самим тим што је моје име ушло у оптужницу, мени је било признато право на законом предвиђен процес. Сад знам да је шериф, само да је био промућурнији, могао да ме се реши много једноставније — да оде до гувернера и да од њега узме налог за моје уништење као „законом недозвољеног оруђа или оружја". Постоји такав члан у законодавству ове земље. У том случају Том Линк ништа не би могао да учини у моју одбрану. Али, ето, он се тога није сетио. Био сам оптужен као Робин Линк — и имао сам право да се браним. Признали су ми, и не слутећи то, статус грађанина.

У судници су се налазила и два новинара. Један од њих гледао ме је пажљиво, као да жели да проникне у неку тајну. Приближио ми се колико год је више могао, без страха. Није ме се плашио. Изузев Тома Линка, он је био једини човек у судници коме нисам уливао страх, који ме се није грозио. Можда би он могао да ми буде пријатељ?

На његовом младом, радозналом лицу огледала се жеља да ме нешто запита, да се у нешто увери.

— Да, ја имам разум, — прошапутах му колико сам могао тише, да ме остали не би чули.

Учинило ми се да је баш то хтео да ме пита. Он се најпре мало трже, а затим ми се, рекао бих, пријатељски насмеши.

— У реду, — одговори ми и журно стаде да записује нешто у своју новинарску бележницу. Осетих да ми је поверовао.

Кад је јавна расправа била завршена, одвели су ме у ћелију и закључали. Том, пратећи ме до ћелије, храбрио ме је својим осмехом. Али, кад је он отишао, одједном се осетих усамљен и окружен непријатељима. Ви, људи, никад не можете имати такво осећање. Ма за шта да вас осумњиче, ма шта учинили, ви ћете знати да ће о вашој судбини одлучивати као о судбини човека и да ће о вашем поступку судити људи као што сте и ви. А ја сам унапред био осуђен. Требало је само да нађу начин да се та осуда озакони. Био сам осуђен, и то само због тога што људи нису могли да ме схвате. Заправо, да мирно размисле о научном успеху Чарлса Линка, који ме је створио.

Био сам очајан и сумња се постепено увлачила у мене. Да ли је Том поступио исправно? Да ли је он схватио да је омча већ почела да се затеже око мене? Он је једном посумњао у мене. А ја, ево, почео сам сад да сумњам у њега. Додуше, осећао сам да ја за то немам разлога, а да га је он имао. Јер, ја сам за њега био непозната количина — да се послужим овим математичким изразом — док сам ја о људима, па према томе и о њему, ипак нешто знао.

Међутим, није протекао ни један час а Том се појави машући ми још издалека некаквом хартијом. С њим је било још неколико особа из суда с којима је нешто гласно расправљао.

— Хабеас корпус! — одговарао је он мирно на све њихове речи. — Ви сте осумњичили за убиство Робина Линка, без обзира на то што је он робот. Подигли сте против њега оптужницу као што бисте то учинили против каквог човека. Па кад је то већ тако, онда и за личност Робина Линка важи Хабеас корпус, који вели да он остаје на слободи све док не буде заказано право суђење, на коме ћете ви рећи да ли је крив или не. Ја познајем закон. Морате га пустити на слободу до суђења, а тада — видећемо.

Управник затвора протестовао је огорчено. Изгледа да је и њему, а и осталима, тек тада постало јасно да су упали у замку коју им је Том био поставио. Додуше, и мени је требало прилично времена да схватим смисао ове Томове игре. Нажалост, ја сам читаву ствар узео сувише једноставно. За мене је било довољно то што сам ослобођен ужасне затворске ћелије сличне кавезу у зоолошком врту. Нисам схватио да из ње треба да ме пусти онај који ме је у њу и закључао. Због тога сам, чим ми је значење Томових речи постало јасно, зграбио шипке тешких гвоздених врата и једним покретом извалио их из шарки. Шкрипа зарђалог метала била је ужасна. Избијена брава с треском паде на камени под и ја изиђох из ћелије.

Бојим се да сам овим својим поступком починио грдну грешку. Видео сам то по изразу Томовог лица. Тиме сам први пут показао људима своју огромну снагу, снагу једне моћне машине. А тиме сам само додао уље на ватру — ватру страха и мржње према мени. Сви присутни, сем Тома, разуме се, устукнули су престрашени кад сам крочио из ћелије. Знао сам да им је свима прошла кроз главу иста мисао: како би мени, овако снажном, било лако да их уништим све, да уништим њихове мирне домове.

А то је, уствари, последње што би о мени смели мислити. Они су видели само моју снагу, а требало би да се потруде на неки начин да схвате да ја имам разум и да увиде моје могућности да служим човечанству. Јер, због овог последњег доктор Линк ме је и створио. За тај задатак ја сам се припремао од првог дана свог постанка. И тек кад ме једном људи буду примили онаквог какав сам, кад буду увидели да сам ја чудовиште само по спољашњости, ја ћу моћи да им покажем сву своју вредност. Ја, Робин Линк, први разуман робот, који човечанству може да служи како својом снагом, тако и својим разумом. Тачније речено, да служим људима свестан њихових потреба и својих способности и могућности.

(Наставиће се)

УМЕСТО СТРУЈЕ И ДРВА

Био је новембар. Иако је сијало сунце, ваздух је био хладан. Гости позвани на ручак седели су на тераси једне од зграда Њујоршког универзитета. Били су добро расположени, али — и врло радознали.

Свако се питао да ли ће ручак бити скуван, иако је „домаћица", др Марија Телкеш, убедљиво говорила:

— Данас је лепо време и као поручено за кување. Зар не осећате како сунце лепо греје!

Била је у праву, јер је припремање ручка зависило искључиво од лепог времена. Др Телкеш, научни сарадник Њујоршког универзитета и познати стручњак за сунчеву енергију, желела је да званицама прикаже један свој проналазак: штедњак који кува помоћу сунчане светлости. Ручак је спремала на тераси, јер

је сунце на њој било најјаче.

— Сунчани штедњак није никаква сложена направа, — објашњава је др Телкеш својим гостима. — Он је тако практичан да ће, кад данашњи огледни модел буде замењен другим, савршенијим, милиони људи широм света моћи да се њиме служе.

Штедњак је имао изглед коцке. На горњем делу налазиле су се плочице — једне окренуте навише, друге наниже. Плочице, као и сам штедњак, начињене су од блиставог алуминијума, како би се што више сунчаних зракова упутило у жељеном правцу. Сви они падају на једну равну површину, црно обојену да би те зраке боље упила. Штедњак је изнутра обложен стакленом вуном, а са задње стране налазе се изолована врата.

Др Телкеш је најзад отворила врата, извадила јело из пећнице и послужила га гостима. И док су му они хвалили укус, домаћица је објашњавала да се сунчана светлост у Њујорку, чак ни лети, не може ни упоредити с топлотом коју сунце даје у земљама Далеког и Блиског Истока.

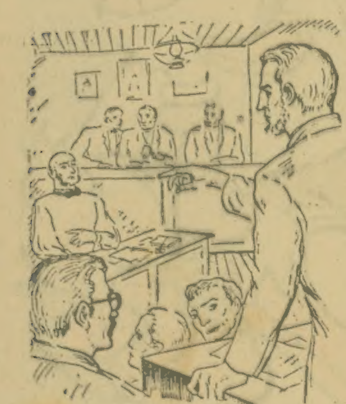
— Кад је спољна температура 21 степен, — говорила је она — тада се у штедњаку развија топлота од 149 степени. Иначе, могућно је постићи топлоту од 177 степени.

Према речима проналазача, штедњак се може употребити за кување зрнасте хране која се троши у многим деловима света (пиринач, пасуљ и др.), као и свежег и сушеног поврћа. У њему се може пећи месо, хлеб и колачи. Захваљујући примени једне врло јевтине хемиске материје, у унутрашњости штедњака одржава се топлота још читав сат после сунчевог заласка. Време које је потребно да се неко јело скува или испече зависи од врсте намирница.

Због дугмади на кошуљи...

На једном од првих спорова у својој адвокатској пракси Абрахам Линколн имао је за противника неког веома вештог и познатог адвоката. Да би ствар била још гора, крути правни прописи пружали су његовом противнику много веће изгледе на успех.

Суђење се одржавало у једном забаченом градићу и поротници су били простосрдачни фармери, који су уз огром-

не напоре освајали од дивљине стопу по стопу плодне земље. У ниској, малој судници владала је страховита запара. Линколн се купао у двоструком зноју: због врућине и вешто састављеног говора свога противника. Са сваким тренутком који је протицао његова потиштеност постајала је све већа.

Наједном, његово лице се озарило и он се нагло усправио на свом седишту. Његов противник, коме је врућина такође постала неподношљива, био је скинуо капут и Линколн је видео да овај има на себи кошуљу какве су у то време, као знак нарочите отмености, почеле по градовима да улазе у моду и које су се закопчавале — на леђима. Линколн је добро познавао поротнике, једноставне фармере, и знао је да они не воле извештаченост и кинђурење.

Кад је дошло време да и он говори, Линколн се обратио поротницима овим речима: „Господо судије, пошто је јасно да је правда на мојој страни, ја сам убеђен да ви нећете допустити да на вашу одлуку утиче тобожње познавање закона овога господина, који не зна чак ни ту једноставну ствар: да ли кошуљу треба закопчати на грудима или на леђима".

Свих дванаест поротника прснули су у грохотан смех. А кад се смех утишао, донели су пресуду на штету Линколновог противника.

Кроз 25 година...

Један стручњак светског гласа за науку о електронима недавно је изјавио: „Наука о електронима, а нарочито испитивања у области атомске енергије, толико су напредовали да ћемо за наредних 25 година остварити знатно више од онога што смо постигли за последњих 75 година".

Заиста, наука је у стању да оствари готово све што човек зажели. Поставља се само питање времена. Например, један научник је 1951 године обећао да ће за пет година успети да конструише три уређаја: апарат са магнетском траком за снимање телевизиског програма, електронски апарат за произвођење топлог и хладног ваздуха и апарат за појачавање светлости. Његова изјава изазвала је притајен осмех сумње на уснама његових колега, Међутим, није прошло ни две и по године а научник је испунио прво обећање: начинио је апарат с магнетском траком. Рад на осталим уређајима није нимало у заостатку, тако да ће, вероватно пре обећаног рока, и они бити готови.

Посао који је баш сад у пуном јеку састоји се у трагању за једним новим обликом светлости — електронском светлошћу — чија ће јачина моћи да се повећава. Досад је постигнуто да се првобитно добијено електронско осветљење појача за 20 отсто. Кад се достигне стопроцентно повећање, овај проналазак производиће се серски, за широку употребу. Та светлост нема никакве везе са досадашњом електричном сијалицом. Изложени таквом осветљењу, наши станови, улице, радње и фабрике добиће сасвим други изглед. Врло је вероватно да ће нам оно омогућити да ноћу видимо исто тако јасно као и по дану. Да ће то довести до знатно јаче људске активности у свим областима живота, није потребно нарочито наглашавати.

Напредак је забележен и у употреби нуклеарне енергије у мирнодопске сврхе. Пре нешто више од годину дана начињена је атомска батерија која производи електричну струју, истина доста слабу, али ипак довољну да се помоћу ње отпреми кратак телеграм. Први телеграм који је послат на овај начин гласио је: „Атоми

нека служе миру!". Тешко је проценити праву величину успеха постигнутог стварањем ове батерије. Јер, тада је човеку први пут пошло за руком да електричну енергију добије непосредно из атомске.

Научници предвиђају да ће атомске електричне батерије бити у широкој употреби пре 1980 године. Мали атомски уређаји за производњу електричне енергије, који ће се налазити и у домовима и у фабрикама, служиће дуго година пре но што се атомска сировина у њима исцрпе и замени новом. Авиони, локомотиве, бродови и аутомобили имаће моторе на атомски погон пре 1980 године. Авиони којима се управља са даљине прелетаће континенте и океане, преносиће путнике и робу у удаљене крајеве. Понекад ће они стизати у место опредељења свега неколико минута по узлетању.

Линиски авиони без пилота постали су такође могућни. Флоте авиона и хеликоптера браздаће главне ваздушне путеве, који ће умногоме личити на данашње закрчене аутостраде, само што ће безбедност путника у ваздуху бити много већа, јер ће постојати „електронски саобраћајци" и до судара неће долазити.

У току наредних двадесет пет година сунчана енергија, плима и осека и ветар служиће људима у много већим размерама но што се данас може предвидети. Слатка вода добијена из мора отстрањивањем соли преобразиће пустиње у плодне равнице, а са морског дна убираће се жетва разноврсних хемикалија.

Наука и технологија учиниће велике услуге медицини. Радиоактивна тела и електронски уређаји, као што је, например, електронски микроскоп, почињу да играју све већу улогу при одређивању болести и у хирургији. У круговима лекара-научника чврсто се верује да ће још пре 1980 године рак, туберкулоза и друге болести бити сасвим излечиве, тако да ће њихова пустошења пасти у заборав као што се данас готово заборавило на кугу и колеру.

С друге стране, почиње век робота и, уопште, аутомата. Разни аутоматски уређаји најлепше показују величину победе људске мисли над сировом снагом мишица. Узмимо само колика је разлика у начину рада између људи у средњовековним ковачницама и радника у модерним фабрикама аутомобила, из којих сваког минута излази по једно возило.

Радни дан и радна недеља биће 1980 године знатно краћи. Људи ће имати више времена за одмор и разоноду, више могућности за улепшавање свог домаћинства и за бављење лепим вештинама.

Да ли ће баш следећих 25 година обезбедити све оно што неки научници предвиђају, не може се са сигурношћу рећи, али да ће већи део тога бити остварен није претерана претпоставка.

ЧИЧА СРЕЋКОВ ЛИСТ

„Чича Срећков лист за србске земљедјелце" први пут се појавио 7 јануара 1847 године у Београду. Лист је излазио једанпут недељно, и то пуне две године. Глава листа била је нацртана, а претстављала је једну идилу из напредног сеоског живота. Лист је додељивао и награде селима „која успеју да набаве доброг бика". Награда је износила пет дуката. Годишња цена листа била је „2 талира у мјесту и по Србији".

У првом броју на првој страни чича Срећко је изнео свој програм, који је написан у десетерачким стиховима. У тој песми он каже да је његов задатак да даје савете о чистоћи и чувању здравља, да упућује како треба да се обрађују њиве, гаји стока, шта треба да се ради на ливади да би трава била добра, како треба пазити на воћке, винограде итд. Осим тога, он вели да ће доносити вести о општем напретку, да би оживео дух и обновио снагу, и додаје:

„Па да твоје ти поправиш стање,
Да узвисиш опште рода благо".

То је био поучни лист за народ. У то време пољопривредна производња у Србији била је на ниском ступњу. Воће је слабо гајено, углавном онолико колико је требало поједином домаћинству. Чича Срећко је то добро знао, па је на овај начин хтео да побољша стање у њој.

Уствари, чича Срећко није био нико други него Атанасије Николић, просветни и књижевни радник. Он се родио 1803 године у Брестовцу, у Бачкој, а умро у Београду 1882. Технику је завршио у Бечу. Он је „радио на књизи, прилагођавајући се новинама и правопису". Занимљиво је да је Николић са Јованом Стеријом Поповићем замислио 1841 године образовање једне српске академије. Циљ те академије требало је да буде унапређење науке, књижевности и уметности. Исте године, на основу тог њиховог плана, основано је Друштво српске словесности. Са Стеријом је Николић радио и на стварању репертоара за српске позоришне дружине у Новом Саду и Београду. И сам је писао позоришна дела, која су радо гледана.

Свој рад Николић је почео популарном књижевношћу. Издавао је календаре, певао сентименталне песме, писао романтичарске приповетке, скупљао и издавао народне приче. Године 1839 издао је „Алгебру", а 1841 „Елементарну геометрију". У четири свеске издао је „Земљоделско газдинство": 1) Ратарство, 2) Винодјелство, 3) Воћарство и шумарство и 4) Стокогојство. Сарађивао је у новинама, а писао и књижевне рецензије у часописима.

Атанасије Николић је исто тако заслужан и за уређење ондашњег Београда. Захваљујући њему, засађени су кестенови на Теразијама, а јабланови у Кнез Милошевој улици и у Абаџиској чаршији (данас Улица Народног фронта). „Гранате тополе на Топчидерском друму и сам Топчидер, који је још 1830 био пун баруштина, сведоче и данас о смишљеној и далековидној и просвећеној вредноћи Николића. Уопште, Николић је био вредан и користан културан и књижевни радник, мада изворног белетристичког и драматичарског рада није имао".

„Васо Праштало" и „бaниски топ"

У Војном музеју у Београду изложено је, поред осталог, и оружје које потиче из првих дана народноослободилачке борбе. Уз пушке разног порекла изложено је и копље са Козаре, које су устаници прозвали „Васо Праштало", затим разне алатке и оружје: рогуље, виле, примитивни бодежи и барутница, коју су партизани начинили од печене иловаче. Ово оружје „убедљиво говори о решености народа да се бори свим својим снагама и средствима, без обзира на техничку надмоћност непријатеља". Ту се налази и друго оружје, које „јасно говори о самоиницијативи народа и о његовој сналажљивости". За то је пример и такозвани баниски топ. Овај топ израдио је Симо Једнак, ковач из Горњег Селишта. Топ је први пут употребљен у борби 19 децембра 1941 године у селу Хајтићу. Сем њега, израђено је још неколико таквих. Недостатак ових топова састојао се у томе што им се цев увек распрскавала после извесног броја паљења. Домет топа износио је два километра. Гранате за ове топове прављене су од водоводних цеви. Са оваквим топовима борило се у Банији, Кордуну и на Козари до пролећа 1942 године.

Рудник под морем

Идући за драгоценим слојевима руде, људи су продрли дубоко у земљу. У многим великим рудницима створени су прави подземни градови. Такав један подземни градић налази се и у једном од наших највећих рудника угља, Раши, у источној Истри.

Испод засејаних њива, винограда и маслињака, у подземљу, ври као у кошници. Тамо раде хиљаде људи, којима електрична светлост замењује сунчеву. Ту се налазе разне радионице, преплићу се електрични каблови са цевима за вентилацију и каналима за сливање воде, све бруји од људских гласова и рада машина у великим просторијама које личе на дворане, а на дубини од 568 метара постоји права железничка станица, са десетак колосека, који се ту сливају с разних страна овог подземног града. Станица је изграђена од камена, осветљена електричном светлошћу и ни по чему се не разликује од обичних железничких станица. И она има светлосне сигнале, скретнице и разна електрична постројења. Сам саобраћај веома је жив. Електричне локомотиве сваког часа довозе дугачке композиције вагона натоварених угљем, а враћају их празне, по нове количине руде.

Али, најзанимљивије у овом руднику јесте то што су рудари, копајући угаљ, продрли не само дубоко у земљу, него и проширили рудник, тако да се један његов део налази под самим морем, које је на том месту дубоко 700 метара. Тако, док морском површином плове бродови и барке, дубоко под њима, испод самог дна мора, раде хиљаде рудара.

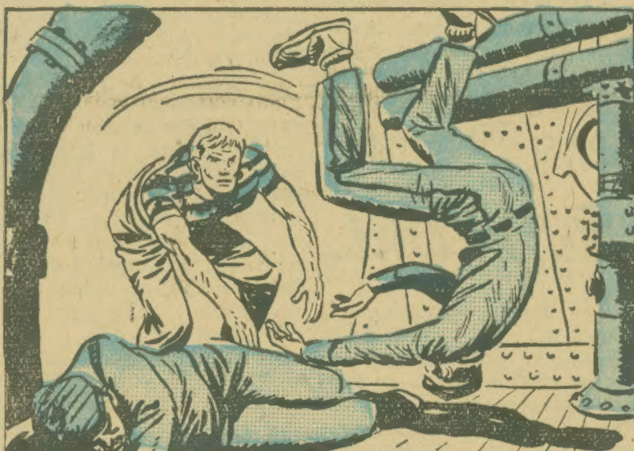

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

Занатлије - аматери

Има много људи, готово у свим земљама света, поготову у технички развијенијим, који „хиљаде" ситних, чисто занатских, послова сврше сами.

Они то не раде због тога што су тврдице и не желе да дају ни пару мајстору, него зато што у томе налазе задовољство, што им је, како се каже, природа дала „златне руке". Те послове они свршавају у свом слободном времену.

Таквих људи има и код нас, а постоје и курсеви на којима се и мушкарци и жене упућују у разне послове. Ти „мајстори" умеју да праве столице, ормане, кауче, да оправљају ципеле, тапацирају фотеље, састављају и оправљају радиоапарате итд. У Енглеској постоји и покрет под именом: „Урадите сами".

Циљ није, дакле, да се другом одузме хлеб, јер су у питању ситни радови, поправци равни прекиду струје (курцшлус) или неком нешто већем послу који треба да се хитно обави.

Од многих људи који су свршили гимназију могу се чути и овакве речи:

— У школи сам, поред осталих предмета, учио физику и добијао добре оцене. Знао сам шта је позитиван и негативан пол и низ других ствари, али кад год је била у питању струја и жице којима се она спроводи ја их жив нисам смео ни тада, па ни сада, да дирнем.

Нисам практично учио. Да су ми то показали, многе ствари из физике и сад бих знао...

С друге стране, те „занатлије" знатно помажу развитку индустрије у земљи, јер не оптерећују стручну радну снагу разним ситним пословима, кад је она далеко потребнија за значајније радове.

На овај начин појединци се оспособљавају за самостално деловање и за практично коришћење слободног времена. Ако такав „занатлија" постоји и у породици где има деце, онда ће корист бити још већа. Деца ће од малена научити да раде и упутиће се у многе корисне послове. Не треба сметнути с ума да се на тај начин постигну и извесне уштеде у домаћем буџету.

У Енглеској многа предузећа производе разни материјал, алат и опрему за занатлије-аматере. Недавно је приређена и једна изложба на којој је посетиоцима приказано, поред осталог, како треба да ставе тапете од хартије на зид, како да се служе разним алатима и како да користе ефекте разних боја или њихову комбинацију. Сем тога, на изложби су посетиоцима даване и књижице са упутствима како се обавља известан посао, например како да саставе орман од „скројених" дасака, изравнају неравне подове, направе шупу, мали кокошињац и слично.

Данас постоји и много разноврсног алата којим занатлија-аматер може лако да рукује, почев од ваљкова који замењују молерске четке до малих електричних бушилица. Постоји и материјал који олакшава рад неискусном „мајстору". Тако се помоћу једног лепка крпе поцепани ћилими, тај исти лепак замењује превлаку за намештај, а помоћу њега причвршћују се и тапети од хартије на зид, те се овакви и слични послови претварају у дечју игру.

Данас има све више намештаја који је састављен из делова на којима има шрафова. Од тих делова аматер-столар може да састави ормане, столове, фијоке, столице. Има и делова за прављење полица за књиге, баштенских љуљашки итд. И пластичне материје имају велику примену. Такозване пластичне зидне „плочице" потребно је само покваситi и залепити за зид.

У оваквом послу, поред одраслих, могу учествовати и дечаци и правити разне ситне ствари. На тај начин откривају се и таленти код људи, а често многи од њих дођу и на неку оригиналну идеју.

ХЕРОИДА

Хероида је лирско-елегиска песма у облику посланице. То је спев у коме неки стари јунак или јунакиња износи своја осећања. Аутор прве овакве песме био је Публије Овидије Назон (43 пре наше ере — 18 после наше ере). Он је иначе био један од најдаровитијих римских песника.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

ЏИНОВСКА ГРАЂЕВИНА

Тврђава Куско у Перуу, која је подигнута за време старих Инка, саграђена је од каменова тешких по две тоне. Грађење је трајало 90 година.

☆

ШТА ЈЕ ПОРТИК?

Портик, портикус, је отворена и засвођена галерија (трем, ходник) са стубовима. Портик се најчешће прави пред улазима у монументалне зграде.

☆

СТАРИНСКА МАШИНА ЗА РАЧУНАЊЕ

Абакус, стара источњачка рачунаљка, може по својој брзини и тачности да се такмичи и са савременим машинама за сабирање! Абакус је био у употреби у Јапану још пре 300 година, а много раније у другим источним земљама. Ова "машина" је саставни део инвентара сваке трговинске радње у Јапану.

☆

КАКВА ЈЕ ТО ПУШКА ОСТРАГУША?

Пушка острагуша пунила се са задње стране цеви, па јој одатле и име потиче. У Србији је уведена после 1866 године.

☆

НАЈВИШИ И НАЈНИЖИ

Највиша тачка на земљиној кугли је врх Монт Евереста (8.882 метра), а најнижа је обала Мртвог Мора у Палестини (394 метра испод нивоа осталих мора и океана).

– Ви долазите из Наклоности? – Да, а како је у Оданости?

У Пекјулерију, у америчкој савезној држави Мисури, готово сваки дошљак обавезно чује причу о неком туристу који је од поштанског службеника захтевао да на његовим писмима и дописницама поштански жиг буде што јаснији.

— Желим да моји сродници и пријатељи виде ваш поштански жиг, — објаснио је турист своју молбу. — Пекјулери! Заиста чудно и смешно име (пекјулери — чудан, особен, нарочит).

— Ма шта кажете? — одговорио му је службеник, навикнут на сличне примедбе. — А одакле сте ви?

— Ја? Из Шип Ботома (дно брода), — озбиљно је одвратио турист, и не помишљајући да би се име његовог града могло некоме учинити чудним.

Један млади брачни пар из Пенсилваније, који је свој свадбени пут провео у јужним крајевима Сједињених Држава, после повратка ни о чему другом није толико причао колико о чудним именима градова кроз које су пропутовали. Ефинити (наклоност), Керес (миловање), Лавли (љубак), Девошн (оданост), Дарлинг (драг, драган), Ромео и Јулија — тако су се звали градови чијим су се именима они смејали. Међутим, име њиховог родног града, Интеркорс (дружење, веза), никад није изазвало њихово чуђење и смех.

Имена многих америчких градова и насеља носе у себи део историје Новог Света. У њима су сачувани трагови индијанског фолклора и сећање на време колонизације, борбе за независност, грађанске ратове, па и незнатне, свакодневне догађаје из живота првих насељеника.

Град Пекјулери (чудан) добио је своје име на заиста чудан начин. Један од првих његових становника писао је у Вашингтон тражећи одобрење да град установи своју пошту. У тој молби навео је и дотадање име града. Међутим,

из Вашингтона су одговорили да у земљи већ постоји насеље с таквим именом и да треба изабрати друго, да се у поштанском саобраћају не би стварала забуна. Грађани су се састали, измислили ново име и о томе известили надлежне. Но, ни овог пута нису имали среће, јер је и то име већ раније било „заузето". После више узалудних покушаја, они су замолили Министарство пошта да им оно изабере неко име, чудно и несвакидашње, каквог нигде нема. И чиновницима министарства била је досадила преписка, па су, примивши ово писмо, једноставно узели из њега реч „чудан" и њиме назвали град који је толико дуго чекао своје име.

Прича се да су се први становници једног насеља у држави Ајови више пута састајали да би му изабрали име, али се у томе никад нису могли сложити. Најзад, на можда десетом састанку, одлучили су да за име града узму прву реч коју буде изговорила особа која прва уђе у собу где се скуп одржавао. На то нису дуго чекали. Врата су се отшкринула и стари Сам Браун завирио је унутра.

— Добровече, Саме, — рекао му је неко од присутних. — Довуци једну столицу и седи.

— Какву столицу? — запитао је стари осврћући се око себе.

Ето, тако је град Хвот Чер (каква столица) добио своје име.

Градић Миднајт (поноћ) постао је на месту где се некад налазила велика плантажа коју је њен власник изгубио једне ноћи за карташким столом — тачно у поноћ.

Становници Дификулта (тешко) желели су да њихов град, у знак сећања на пораз њихових очева у једној бици са Индијанцима, носи име Дифитид (поражени). Њихов претседник општине није баш био вичан перу и његова молба упућена Вашингтону да се то име одобри враћена је с примедбом: „Тешко се да прочитати".

— Баш незгодно! — прича се да је казао претседник општине кад је примио овај одговор. — Зваћемо се онда Тешко. Немам намеру да пишем другу молбу.

У Тексасу, у долини Црвене Реке, лежи град Телефон. Име је добио две или три године пошто је Белов проналазак угледао свет. Тога пролећа Црвена Река се излила и становници овог насеља били су отсечени од остале околине. Са својим суседима с друге стране реке одржавали су везу помоћу димних сигнала, као што то Индијанци чине. Међутим, због њихове невичности, поруке су често погрешно разумеване, те су молбе грађана поплављеног града обично остајале неуслишене.

— Сад би нам добродошао тај нови изум који називају телефон, — приметио је једном један грађанин.

И кад је ускоро потом град тражио од надлежних да добије пошту, грађани су се сетили поплаве и свих незгода, које би избегли да су имали телефон, па су у молби написали да желе да се њихов град уведе у званичан списак насеља под именом Телефон.

Можда нисте знали...

НЕ СЕДИТЕ ДУГО НА ЈЕДНОМ МЕСТУ!

Према резултатима једног испитивања, утврђено је да људи не треба дуго да седе на једном месту, што се у првом реду односи на особе које су прешле четрдесету годину живота. Услед дугог седења, пошто тело врши јак притисак на седиште, наступа успоравање циркулације крви, па човек може да оболи од емболије. За време Другог светског рата, кад су људи са тима морали да седе у склоништима од напада из ваздуха, примећено је у Лондону знатно повећање броја обољења, као и смртних случајева, од плућне емболије. Зато сви они који су због природе свог позива приморани на вишечасовно седење треба чешће да устају на минут-два.

ТРИ НАЧИНА ХРКАЊА

Недавно је у Стокхолму одржан конгрес шведских научника, који се нарочито позабавио проблемом сна код људи. На овом ученом скупу чуло се и тврђење да постоје три начина хркања, те људи који хрчу могу бити: „хркачи причалице", који у току спавања одају звук који личи на говор; „хркачи локомотиве", који су прилично гласни, али се ипак могу подносити, и најзад „хркачи шкргутавци", које нико живи не може да поднесе. Нажалост, вели се у извештају шведских лекара, медицина још није пронашла лек против хркања. Једино што се са сигурношћу може рећи јесте то да жене готово уопште не хрчу.

ЧАСОВНИЦИ КОЈИ СЕ КРЕЋУ НАОПАЧКЕ

Доња слика није снимљена у огледалу. У Америци се израђују зидни часовници чије су бројке стављене на бројчаник обрнутим редом, па се

и казаљке крећу с лева надесно, уместо с десна налево. Овакви часовници израђују се за фризерске радње, да се посетиоци, који гледају преда се, у огледало, не морају окретати да би видели колико је сати. Овакав часовник, који се налази иза муштеријиних леђа, кад се гледа у огледалу има потпуно нормалан изглед.

Необичан сликарски „атеље"

Нико се тако није прославио у сликању мора као холандски сликари. То није ни чудо, јер је море нераздвојно везано са животом њихове земље и њих самих. Они су проводили многе часове на обали, посматрајући његову страшну лепоту и претећу игру таласа и дивили се делу људских руку, које су обуздале вековног непријатеља. Неки се нису задовољавали посматрањем са обале. У жељи да упознају његову „душу", они су смело улазили у немирне таласе, пловили баркама по пучини, пратили флоту у ратовима и посматрали поморске битке из непосредне близине.

Такви су били и Виљем ван де Велде и његов син, Ван де Велде млађи Они су живели у оно време кад су се између Холандије, Енглеске и Француске водили велики поморски ратови. Отац се обратио холандској влади с молбом да му стави на располагање брод с кога ће моћи да посматра поморске битке. Добио је једну малу фрегату. На овај опасни пут Ван де Велде је повео и свога сина. Њихова фрегата пратила је холандску флоту и заједно с њом улазила у ратну зону. Отац и син били су очевици многих битака. И док су њихови земљаци пуцали на непријатеља, они су правили скице. У жељи да што јаче осете узбуђење битке и виде море у тренутку кад прима у своја недра бродове и људе, заборављали су се толико да су с фрегатом улазили у „брисани простор", између своје и непријатељске флоте. Холандски адмирали имали су муке с њима. Најзад је команда морнарице била принуђена да одреди једног официра који ће се стално налазити на фрегати и спречавати „истрчавања" двојице сликара.

Непосредно посматрање поморских битака створило је од Ван де Велдеа млађег великог сликара. Он је надмашио оца, свог учитеља. Радио је већином мале слике: сиво небо, мирно море и понеко једро. Но, све су оне урађене тако да посматрач, чим их погледа, „одмах осети слан мирис воде, а рам се губи и изгледа као прозор неке виле на морској обали".

Нису само ова двојица били такви. Сликар Бакујзен, учитељ Петра Великог, имао је своју барку која је увек лежала спремна на обали. Кад би видео да се море узбуркало, одмах је напуштао атеље, седао у барку и пловио по немирном мору све док се бура не би стишала. Тиме је доводио и себе и бродаре у такву опасност да су га они понекад приморавали да се врати на копно.

Сликар Грифије био је још смелији. Он је у Лондону купио бродић, уредио на њему своје атеље, обезбедио се свим кућним потребама и стао да крстари морем тражећи мотиве за своје слике. Кад му је досадило да сам плови, довео је на брод и своју породицу. Пристајао је уз обалу само кад је требало да се снабде свежом храном и водом. Једном се нашао на отвореном мору усред јаке буре. Брод је био слаб да одоли огромним таласима, који су га наткриљавали са свих страна. Пошто му је поломила крму и катарке, бура је сликарев брод разбила о стене. А на броду је било читаво његово имање. Морао се дуго мучити, али га ни у највећој беди није напуштала жеља за поновном пловидбом. Чим је прикупио довољно новца, купио је други брод и опет запловио.

Тако су се холандски сликари учили да сликају море.

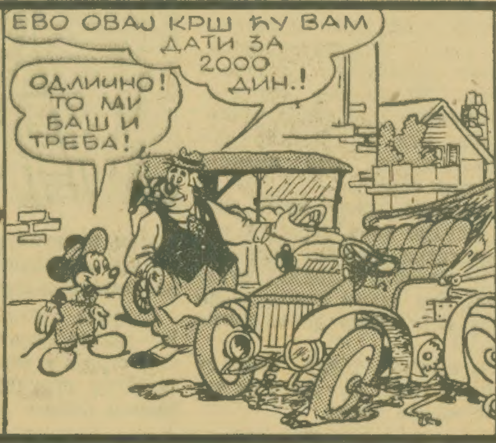
Напаст од „вампира"

У источном Мексику живи једна врста слепих мишева које тамо називају „вампирима", јер се хране искључиво животињском крвљу. Становништво се брани од њих задимљавањем, буком или запушавањем отвора у стенама где они живе, али се све то показало као неефикасно или сувише скупо. Недавно је један амерички научник, који је дуго проучавао „вампире", предложио, како он каже, једини начин заштите животиња од ове напасти. Треба само сировим уљем или креозотом намазати оне делове тела животиње које слепи мишеви најрадије нападају, јер од мириса ових хемикалија мишеви беже.

Занимљиво је да овај слепи миш напада и људе. Он слети муњевитом брзином човеку на образ, уједе га и исто тако брзо одлети. Поред тога што овај ујед доводи до губитка крви, па и смрти, мишеви њиме преносе и заразне клице и ларве разних паразита. Да би ово избегли, и људи су почели да се мажу креозотом. Овај амерички научник мисли да би се употребом креозота „вампири" могли потпуно истребити, јер су они толико навикли да се хране домаћим животињама да би поцркали од глади уколико им се ово ускрати.

ШИЉА ЈЕ МАЈСТОР

Непознати летописац, проналазач комете

Кад је српска средњовековна држава, после стогодишње истрајне борбе са османлиским освајачима, коначно пропала, настали су за српски народ векови чамотиње и беде, у које су се утопиле и све тековине њихове културе. Заједно с градовима и манастирима, пламен је гутао драгоцене рукописе, брижљиво исписане и украшене, у које су вредне руке наших предака уносиле своје мишљење о свету, преводе старих грчких дела, догађаје из прошлости и запажања о природним појавама. Па ипак, људи који су имали смисла и разумевања за науку и уметност није сасвим нестало. И у оним дугим вековима ропства нашло их се који су чували и одржавали искру научне мисли, за оно доба кад ће њихов народ поново стећи слободу. У већини случајева, они због претеране скромности нису оставили никаквог трага о себи, свом имену или месту боравка, али су којипут оставили драгоцене податке о догађајима чији су били савременици или очевици.

Једне ведре јесење вечери — било је то 8 октобра 1577 — један наш сународник, љубитељ и познавалац природе, био је изненађен кад је, погледавши у звездано небо, спазио на њему једну несвакидашњу појаву: комету, веома јасну и сјајну, дугог и танког репа. Пажљиво ју је посматрао све док није зашла за хоризонт, а онда је похитао да своје запажање забележи, како би за потомство оставио спомен о овом ретком догађају. Ушавши у своју собу — можда ћелију, ако је био калуђер, што је лако могућно, јер су у оно време готово сви остали били неписмени — осврнуо се да би нашао где да забележи оно што је наумио. Ваља се сетити да је у оно време хартија била ретка и скупа и тешко се добијала, преко Дубровника или из Млетака, те се искоришћавао и најмањи бео простор у књизи ако је требало оставити какву кратку забелешку. Пошто је претурио оно неколико књига што је имао, задржа се на једној. То је био један незавршен летопис, који је неко пре њега већ допуњавао. Писац летописа, прекидајући своје излагање са 1504 годином, оставио је доста слободног простора да би касније, он сам или неко други, могао наставити бележење догађаја. Тако је овај наш посматрач небеских појава отворио прву белу страну, заоштрио перо и при светлости воштане свеће записао следеће: „Године 7086 појави се репата звезда... и пружала се као уже. И главом беше нагнута западу, а репом Цариграду. И на репу имађаше малу звезду, а пред њом 3 звезде напоредо". Годину је, по ондашњем обичају, записао по цариградској ери, а она одговара 1577 години по нашем рачунању.

Следеће и наредних вечери човек је излазио да посматра комету. Време је углавном било лепо, те ју је могао готово без прекида пратити два месеца, докле густи зимски облаци не прекрише небо, без изгледа да ће у догледно време доћи до разведравања. Тада је оној првој забелешци додао још и то да се комета видела од 8 октобра до 14 децембра, кад је облаци заклонише.

Овај запис непознатог летописца, иако незапажен, остао је сачуван све до наших дана. Први га је објавио, 1859 године, руски писац Григорович (у делу „О Сербији", Казан), који је рукопис открио и однео у Одесу, али га је објавио у непотпуном облику, је је крај рукописа био доста оштећен. Међутим, др Александар Белић успео је касније да прочита готово цео текст, односно најважнија места у њему, па је његов препис објавио Љубомир Стојановић 1926 („Споменик", 66) и поново идуће године („Стари српски родослови и летописи").

Све ово не би било нарочито значајно кад не бисмо знали да ову комету нико није видео пре овог нашег далеког претка. У науци се углавном сматра да ју је открио Тихо Брахе. Али, он је ову комету први пут угледао тек 13 новембра, дакле више од месец дана после нашег посматрача. Нека друга европска посматрања забележена су нај раније 7 новембра, а у Кини је примећена 14 новембра. Према томе, њу је први открио наш непознати сународник, а не чувени астроном Тихо Брахе или ко други. Нажалост, његово право првенства није било признато, јер забелешка коју је оставио остала је забачена у неком пустом крају Балканског Полуострва, из којега се нису могле одржавати културне везе са осталим светом.

У оно време, а и много доцније, и код нас и у другим земљама се веровало да су комете весници неких важних догађаја. Обично се сматрало да оне доносе глад, кугу, ратове и друге несреће, а ретко да ће после њихове појаве бити добра. Тако је и комета од 1577 године изазвала на све стране узбудљиве коментаре. По Европи су се проносили гласови да она најављује пропаст света, а у Турској је поводом њене појаве одлучено да се подигне нова опсерваторија. Чувени каирски астроном Такиедин допутовао је у Цариград да би руководио радовима, али су они ускоро обустављени, пошто се нашао неко да убеди султана како је подизање опсерваторије у некој земљи знак њене скоре пропасти. Па и код нас Дубровчанин Никола Гучетић, у својој књизи штампаној 1584, вели да је ова комета била узрок неких јавних крађа и дрских убистава у граду. Баш утолико је занимљивије што наш непознати проналазач комете ништа не говори о неком њеном замишљеном утицају на људе и догађаје. Да је у тако нешто веровао, свакако би то и написао, пошто се кометом дуго и пажљиво бавио.

Осим комете, наш анонимни посматрач први је открио и једну нову звезду, такође ретку и занимљиву небеску појаву. Новим звездама називају се оне звезде које се изненада појаве на небу, сјај им за неколико дана постане често јачи од свих осталих звезда, а затим, нешто спорије, јачина сјаја опада и после извесног времена нова звезда као да се угаси. Овде се, уствари, не ради о сасвим новом небеском телу, јер је таква звезда и раније постојала, само је због свог слабог сјаја била невидљива. У даљој прошлости, кад се небески свод посматрао само голим оком, ове појаве биле су веома ретке — до краја XVI века забележено их је свега седамнаест. Тако је и овај наш посматрач записао да се једна необично сјајна звезда појавила 13 фебруара 1578. Нигде друго у Европи није забележена њена појава, али она се ипак води у каталозима нових звезда, јер су је приметили и забележили Кинези у својим аналима. Према њиховим подацима, ова звезда била је сјајна као Сунце. То је, наравно, претерано, али показује да је била заиста изванредног сјаја. Но, Кинези су је први пут видели тек 22 фебруара, па је, према томе, и ову појаву први открио и забележио наш непознати сународник.

Мале занимљивости

СВЕ ОД БАМБУСА

Бамбус је необично корисна биљка. Ево неколико начина њене употребе: за кишне капуте, пиво, штапове за пецање, свећњаке, слаткише, кашике, кишобране, цеви за воду, кавезе за птице, лукове и стреле, конопце, фруле, змајеве, куће, грабуље, игле за грамофоне, лепезе, штапове за поштапање, пера, метле и за још многе и многе ствари.

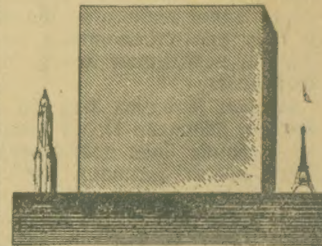
☆

КО СУ БИЛИ КУЕВИ?

Куеви су били индијанско племе које је некад живело у пределима Панамског Земљоуза. Култура племена Куеви била је сродна с културом племена из Никарагве и са Чибћима.

☆

ЦЕЛОКУПНО ЧОВЕЧАНСТВО У ЈЕДНОЈ ЗГРАДИ

Када би се сваком поједином човеку на земљиној кугли дао 1,83 кубни метар простора, целокупна људска раса могла би се сместити у грађевину која би била 800 метара широка, исто толико висока и исто толико дугачка. Ради сликовитије претставе, с леве стране нацртана је зграда Емпајер Стејтс Билдинг, највиша грађевина на свету, а с десне Ајфелова кула у Паризу, обе у одговарајућој величини према слици у средини.

☆

ШТА ЈЕ ПРСТАЦ?

Прстац или морска датула је једна врста шкољке која живи у Јадранском Мору. Ова шкољка има облик урме.

☆

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Ево вам цртежа једне једрилице. Покушајте да га прецртате. Успећете ако будете стрпљиви и пажљиви.

Трка с временом

Једна по једна отварала су се врата на ниским кућама малог мексичког рударског насеља Накозари и радници, још буновни од сна, излазили су у сиво новембарско јутро. Већина је ишла на станицу да сачека локални воз који их је сваког јутра односио у брегове где се налазио рудник, а остали на рад у железнички депо ван насеља, одакле је тај воз кретао.

Машиновођа Хесус Гарсија и његов кочничар били су пре свих у депоу. Јер, композицију је требало на време саставити, а тога дана теретних вагона било је више него обично. За рудник је, поред осталог, требало отпремити и два вагона на којима је крупним, црвеним словима била исписана опомена: „експлозив". Композиција је већ била спремна кад су први радници стигли. И док су се они прихватили посла, воз је лагано напуштао двориште депоа.

Прве куће Накозарија већ су пролетале поред локомотиве, кад је машиновођа чуо уплашене повике неког човека који је стајао крај пруге: „Фуего! Фуего!" (ватра).

Најбрже што је смео — јер воз је носио динамит — Гарсија је повукао кочницу и скочио с локомотиве. Један тренутак стајао је слеђен од ужаса: његов кочничар борио се с пламеном који је избијао из вагона најближег ономе у коме се налазио динамит.

Гарсија је добро знао шта ће се догодити ако се од топлоте пожара загреје само једна динамитска патрона у суседном вагону. А ко, и чиме, да пожар угаси? У читавом возу били су само он и кочничар.

Одлуку је донео без оклевања. Довикнувши кочничару да бежи, возовођа је ускочио у локомотиву и потерао. Воз је задрхтао, зашкрипао и кренуо. Брже, све брже, кретала се мала композиција, а њена све већа брзина распиривала је запаљени вагон. Протутњала је кроз железничку станицу, поред запрепашћених, збуњених рудара које је требало да одвезе на посао. Промичу и последње куће насеља; пролећу већ ливаде, спржене првим мразевима. Воз не иде, већ лети. Колико ће још дуго издржати?

Трку с временом прекратила је страховита експлозија. Насеље Накозари задрхтало је као у земљотресу. Дванаест људи, који су се тог јутра нашли на путањи крај пруге, изгубило је животе.

Од машиновође Хесуса Гарсије нађене су само чизме. Покопали су их крај пруге, на месту несреће, и изнад њих подигли споменик. Мексичка државна железница прогласила је, у знак сећања на храброг машиновођу, седми новембар за свој празник. Јер, да је он оклевао само један тренутак, Накозари би био сравњен са земљом, заједно са својих 2.500 становника.

Византиски морнари

У време кад је византиском царству почела да прети опасност са истока, помислило се и на боље уређење морнарице. Сам цар Лав VI (886—912) написао је једно опсежно дело о поморству, у коме је дао многе савете византиским поморцима. Ту он, поред осталог, говори о дужностима византиских морнара.

Морнари су били дужни да познају разне ветрове, као и кретање звезда, Сунца и Месеца, јер је то све утицало „на годишња доба и помагало да се прорекне време."

Лађе дромоне (врста брзих ратних лађа) требало је да буду јаке и способне за бој. Оклоп на боковима није смео да буде сувише дебео, јер би брод био тежак и не би могао лако да се креће, а исто тако није требало да буде сувише танак, да га ударац непријатељског оружја не би лако пробушио.

Морнари су били дужни да увек имају у приправности сву бродску опрему и оружје које је потребно за дромоне. Писац препоручује да на броду буде и двострука спрема, која се састојала из: сидра, весала, једара, ужади итд. На прамцу брода треба увек да се налази направа звана сифон, оклопљена месингом. Сифон је служио за бацање ватре на непријатеља. Изнад њега налазио се један мостић с браном, као штит иза кога су стајали стрелци. Ако су то биле веће дромоне, онда је на њима требало, на средини палубе, подићи дрвене торњеве са којих су војници бацали на непријатеља камење, оштро гвожђе и ватру.

Свака дромона имала је заповедника. Он се налазио на крми и био је добро заштићен од непријатељских пројектила. Али, он је морао све да види. Поред већих дромона требало је градити и мање, које су служиле за стражарење.

Писац даље напомиње да није важно колико бродова учествује у боју, него каква им је посада, колико је срчана и храбра. Поред ратних бродова потребни су били и теретни, којима се преносила храна и оружје. Сви борци били су заштићени оклопом. На броду није смело да нестане хране, а кад би се морнари искрцали на непријатељску територију били су дужни да је што више опљачкају. Па и онда кад се није ратовало војници су морали да се вежбају као да су у рату, а у таквим „биткама" требало је да учествују и ратне лађе.

У ЛОВУ НА лептирове

Да би дошао до неколико ретких примерака орнисоптера, једне велике врсте лептира која живи у југоисточној Азији, енглески биолог Прат одлучио је да са целом својом породицом крене у унутрашњост Нове Гвинеје. Како тај неиспитани предео претставља последње место на земљиној кугли где још живе људождери, с породицом Прат пошао је јак одред до зуба наоружаних Јаванаца. Тек после неколико дана тешког пута кроз полумрачну и влажну џунглу, експедиција је наишла на тражене инсекте. Они су летели око једног дрвета огромне висине. Одмах је Прат близу врха дрвета начинио осматрачницу, до које се долазило помоћу лествица од ужета и гвоздених кука. Лептирови у тропским крајевима, као и сви други, лете по сунцу и никад не силазе у полумрак џунгле. Да би их ловио, човек се мора попети на висину од готово педесет метара.

Све је било спремно за лов. Пошто је провео ноћ у добро утврђеном логору, Прат је рано ујутру послао једног Јаванца да обиђе осматрачницу. Пењући се уз дрво, човек примети један сумњив зарез на деблу. Кад је то место мало боље загледао, постало му је јасно у каквој се опасности налазио. Неко је току ноћи био престругао дрво, на око два метра од земље, и то место добро прикрио кором, да се не би приметило. Дрво се налазило изнад једног амбиса, у који би се сигурно стропоштало под теретом неколицине ловаца на лептирове.

Јаванац је одмах одјурио у логор и испричао Прату какав им је замка била постављена. После краћег договора, сви су пошли ка дрвету. Пошто је своје људе распоредио по околини, Прат је наредио да се дрво обори у амбис. Истог тренутка, уз страховиту дреку, излетели су људождери из заседе, млатарајући својим копљима. Али, дочекао их је плотун из пушака, па су се сместа дали у бекство.

Гонећи урођенике, експедиција је наишла на њихово село, добро скривено у џунгли. Велико је било научниково изненађење кад је међу разним ратним трофејима наишао на једну бусолу, џепни часовник и неколико листова хартије са заглављем Природњачког друштва из Мелбурна. Из нађених забележака утврдио је да је пре њега овамо долазио један млади аустралиски научник да лови те исте лептирове и да је пао као жртва урођеника.

Ежен ле Мул, један од највећих стручњака за лептирове, сматра да је лов на ове инсекте најзанимљивији од свих ловова. Он је током 26 година сакупљао највећу приватну збирку на свету, из које је уступао поједине примерке музејима у Паризу, Лондону и Њујорку. Лептирове је почео да лови још као дечак, под утицајем свог оца, биолога, а кад му је било петнаест година потпуно се одлучио за тај позив. Родитељи су му се настанили у Гијани, земљи која има најлепше лептирове на свету и која је у то доба била готово непозната. Чим је завршио студије, отишао је и он тамо, да проучава и лови лептирове. Он је први дошао на идеју да подигне осматрачнице. За ноћне лептирове нашао је много једноставнији начин. На веранди је наместио петролејску лампу, обезбедио је од ветра и око ње обесио беле чаршаве. Привучени светлошћу, лептирови су долазили и слетали на платно.

Ле Мул се понекад служио ухваћеним лептиром као мамцем за друге његове сроднике. Тако је једном ухватио лептира из врста „Морфо“, која је најтежа за лов. Како је заробљеник већ био на умору, биолог га је оставио под дрветом. Док је лептир лагано махао крилима, долетело је 27 других, исте врсте, тако да је Ле Мул тога дана имао добар лов.

Лептирови су много осетљивији на мирис него на боју. Женка лептира званог „ноћни паук“, врсте које има и у нашим крајевима, привлачи мужјаке са даљине од 10 до 20 километара. Ако се налази у затвореној одаји, мужјаци ће наћи начина да уђу кроз димњак. Одаја може бити засићена дуванским димом, мирисом нафталина, есенцијом лаванде или ма којим другим јаким мирисом, али то неће омести лептирове да осете мирис женке. Међутим, ако се женка налази у херметички затвореном стакленом суду, мужјаци неће доћи.

Користећи се овим особинама лептирова, Ле Мул је прављао неку врсту теја од банане с доста рума и остављао га недалеко од своје осматрачнице. Привучени мирисом, лептирови су долазили, али су одмах падали опијени алкохолом, тако да их је могао хватати штипаљком. Једна врста лептира „Апатура“ долази на мирис смрдљивог сира.

Налазећи се на Гијани, Ле Мул је често долазио у додир са осуђеницима, који су после издржане робије упућивани овамо да под тешким условима проведу остатак живота. Пркосећи глади, жеђи, грозници и ујединма змија, најсмелији заточеници покушавали су да се дочепају Венецуеле, и не слутећи да их тамо чека још гора судбина. Венецуелска полиција је хватала бегунце и изручивала их рибарима у делти Ориноке, где су за бедну надницу ловили рибу, под жарким сунцем које им је извлачило и последњи атом снаге из уморног тела. Ове несрећне људе Ле Мул је прихватао и давао им посла. А тај посао састојао се у хватању лептирова. Убрзо је на обалама Мароине никло читаво село, Сан Хермина, са око 300 становника, све самих ловаца на шарене крилате инсекте. Одатле су одашиљани у Европу сандуци с лептировима, чија је вредност била готово равна сандуцима са златом, које се вадило из оближњих река.

Постоји и берза лептирова — у Немачкој. Добра збирка претставља право богатство. Вредност лептирова не зависи толико од њихове лепоте, колико од реткости. Код врста које живе у тропским крајевима обично је само мужјак украшен дивним бојама. Међутим, неугледне женке сиве боје могу имати хиљаду пута већу вредност од мужјака, јер се веома тешко хватају. Једини примерак женке лептира „Залмонсија“ који је виђен у Европи био је својина неког трговца кожом. Он никако није пристајао да га прода, иако су му за њега нудили баснословно богатство. После трговчеве смрти, кад су његови наследници хтели да продаду драгоценог инсекта, лептир се распао у прах. Збирку лептирова треба брижљиво чувати од једног малог паразита који се храни њима.

Мада их већ одавно научници хватају и испитују, још и данас мало знамо о животу и навикама ових инсеката. Неке њихове поступке заиста је тешко објаснити. Једна врста нађе начина да за време свог кратког века пређе преко Атлантика, из Америке, да би пала на песковиту обалу Вандеје. Познато је да је један лептир узрок „крвавој киши“, која се некад сматрала предзнаком страшних несрећа. Ово је већ разјашњено. Наиме, пошто се ишчаури, тај инсект испушта неку лепљиву црвену течност. Међутим, нико не уме да објасни зашто једино европски лептирови имају разноврсне боје. Код америчких преовлађује тамноплава, код афричких црвена, а код азиских зелена, док су код европских све те боје подједнако заступљене. Занимљиво је да је простор на коме живе поједине врсте строго ограничен. „Парнасиус Аполо“, назван „светлећи лептир“, који живи у Швајцарској, не може се наћи изван предела Алпа, сем што га има још и на Хималајима. У Енглеској су познате две врсте, од којих свака живи само на територији једног градића, а мали плаво-сиви и бели лептир „Лихена аргиолус“ може се наћи једино око Сене, и то на пузавицама које украшавају париске виле.

ОГЊЕНА ЖАБА

Огњена жаба назива се још и уњкавицом и мукачем. Има леђа сивосмеђе боје, а по трбуху црвене пеге. На прстима има канџице, које су на врху оштре. Кад запрети опасност, она се изврне на леђа и умртви. То вероватно чини да би својом ватреном бојом трбуха уплашила непријатеља и натерала га у бекство.

ВЕРОВАЛИ или не...

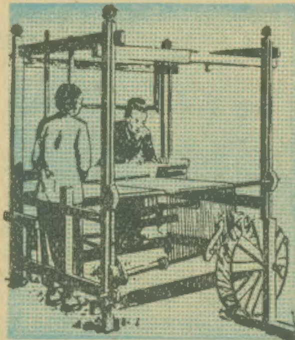
ЧОВЕК ОД „ИДЕЈА“

Шарл Фурије (1772 — 1837), француски филозоф, који је био познат као велики занесењак, предлагао је да људи једу седам пута дневно, да се загреје Северни Пол, да се засладе седам мора и да се Земљи додају још три Месеца. У том случају, тврдио је он, човечји век износио би просечно 144 године.

„НАОПАКО“ ЈАЈЕ

На имању Моли Молоу, које се налази недалеко од главног града Канаде, једна кокошка снела је јаје у коме су жуманце и беланце били „променили места“. Наиме, у том јајету беланце је било у средини, а жуманце око њега.

ПРАКТИЧНО

Припадници индиске касте Кошти не знају за друго божанство сем домаћег разбоја, коме одају пошту на тај начин што на њему ткају. Због тога све куће имају увек довољно платна, јер сваки члан породице, како жене тако и мушкарци, свакодневно проводе за разбојем одређено време.

НИКАД НИЈЕ КАСНО

Француски научник Жозеф Лагранж (1736—1813), највећи математичар свога времена, све до своје седамнаесте године уопште се није интересовао за математику. Тек тада је почео да студира ову науку и већ наредне године постао је професор математике на војној академији у Турину.

ЧУДАН УКУС

Антички владар Македоније Алцестас (540 — 500 пре наше ере) обилно је заливао вином сваки свој оброк. Његова „порција“ вина уз ручак износила је — три литра. Међутим, Алцестас није пио вино из купе као остали са његовог двора, већ кроз левак.

ДОБРА РЕКЛАМА

У Бруклину, у Америци, постоји једна месарница чији се сопственик презива Хем, што, преведено на наш језик, значи — шунка.

НИСУ ЗАБОРАВЉЕНИ

Кад у афричком племену Суки умре каква одрасла особа, њени рођаци и пријатељи још пуну годину дана настављају да јој пишу писма као што су то чинили и раније. Приспела

писма односи на гроб преминулог неко од његове породице и оставља их тамо неотворена.

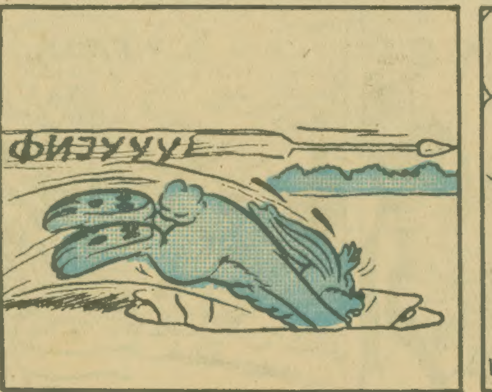

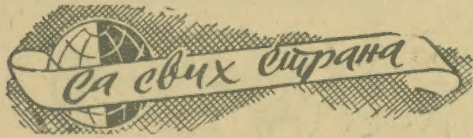

СТАРЕ ПОМОРСКЕ БИТКЕ

Поморске битке у Старом веку водиле су се између бродова на весла. Такве су и чувене битке које су се одиграле код Саламине (480 године пре наше ере), код Екнома (256 године пре наше ере) и Акцијума (31 године пре наше ере). У њима је суделовало од сто до осам стотина бродова. У прво време главно борбено средство био је оштар кљун, који се налазио на предњем делу брода. Доцније су се појавили нови изуми, као што су такозвани летећи мостови који су се закачињали за непријатељски брод, те су преко њега могли да прелазе војници као по копну. Још касније се појавила позната грчка ватра. У то доба постојали су разни бродови: ратни (бирема, трирема, либурна) и бродови за превоз хране и другог материјала. Међутим, када би дошло до рата, онда су се сви ти бродови претварали у ратне и улазили у главнину. Поморске борбе тога времена водиле су се дању и завршавале обично пре ноћи, тј. истог дана кад су и почињале. Резултат борбе, с обзиром на број изгубљених бродова, био је обично поразан за једну страну: око 20 до 80 од сто бродова било је потопљено или заробљено.

ПТИЦЕ „КАВАЉЕРИ"

Познато је да код већине животиња између мужјака и женке постоји велика љубав и да они заједнички воде бригу о свом породу. То је случај и код најкрволочнијих звери. Овде ћемо навести неколико примера из живота птица. Природњаци су запазили да понекад мужјак лежи на јајима док женка тражи храну. Тако голуб у току једног дана замењује голубицу око десет часова. Занимљиво је да код птице ему женка уопште не лежи на јајима, већ само мужјак, и то око 60 часова. За то време он обично не једе. Његово перје не пропушта топлоту, а на трбуху се оперуша, те остане голо тело пуно жилица, кроз које струји крв и загрева јаја. Једна врста пингвина, који живе у вечном царству леда око Јужног Пола, носе јаја у наборима између ногу и не испуштају их док се млади не излегу, јер кад би их дуже оставили на леду она би се смрзла. Јаја носе наизменично мужјак и женка и она остају на земљи само кратко време, док се не изврши размена.

ШТА ЈЕ ТО БОРОВНИЦА?

Боровница је биљка из породице чемпреса. Расте као жбун или мало дрво по целој Европи, а има је и у северној Африци, средњој и северној Азији и Северној Америци. Плод боровнице има облик зрна грашка, а толико је и велик. Меснат је и има мркољубичасту, или плавкастољубичасту боју са сивкастом превлаком. У плоду се налазе три тврде јајасте семенке. Плод је, иначе, шупљикав, ароматичан и слатуњавогоркког укуса. Садржи етерично уље, шећер, танин и неке органске киселине. Плодови се беру ујесен, а суше се на сунцу или у сенци. Употребљавају се у медицини, а у индустрији за дестилацију етеричног уља, за прављење алкохолних пића и сирупа.

АНАН

Индијанци из племена Јахган, који настањују пределе Огњене Земље, ананом називају једну врсту својих чамаца са шиљастим крајевима. Чамци су начињени од великих комада коре дрвета. Те плоче међусобно су повезане уским врпцама китових уси, а на боковима појачане многобројним делићима дрвета. Вршак прамца и крме повезани су конопцима од траве. Такви чамци имају обично по неколико клупица за веслаче. Не трају дуго, свега око пола године, а покрећу се са две до четири лопате. Чамци су разне дужине: од четири до седам метара, а широки од 70 до 120 сантиметара. Кад је ветар умерен, на ове чамце може да се стави јарбол са четвороугластим једром. Индијанци Јахган праве чамце и од издубљених стабала.

ШТА ЈЕ ЕГИДА?

По грчкој митологији, егида је штит бога Зевса. Штит је био направљен од козје коже, а украшен разним ликовима, најчешће лављим. Зевс је тресао егидом да би заплашио противнике и људе уопште, о чему се говори и у „Илијади". Зевсову егиду направио је бог Хефест, а егиду су носили и Атина и Аполон. По причи, кад би Зевс замахнуо егидом, онда би почело да сева и грми. У преносном смислу реч егида значи и заштита. Тако, кад се каже да је нешто урађено под нечијом егидом, значи да је учињено под нечијом заштитом. Доцније је егидом називан и огртач који је код хеленистичких и римских владара био симбол моћи и власти, као, на пример, код Александра Великог, Августа, Калигуле и других.

ПРВЕ БОРБЕ СА ЗВЕРИМА У СТАРОМ РИМУ

У старом Риму било је више разних игара којима је забављан народ. Најстарије игре приређене су у циркусима, а Марко Фулвије Нобилио први је приредио борбе са зверима. Борци су били ратни заробљеници, најамници и кажњеници. За те борбе они су обучавани у нарочитим школама. Трошкови око приређивања игара били су веома велики, али приређивачи не само да нису штедели новац и ретке звери, него ни људске животе. Приређиване су борбе између самих звери, затим борбе ловаца са зверима, а кажњенике који су осуђени на смрт пуштали су без оружја међу дивље животиње.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ЗАШТИТА БРЗИХ БРОДОВА

Један нарочити препарат, начињен на бази гуме, биће употребљен за заштиту истурених делова најбржег прекоокеанског брода „Јунајтед Стејтс". Ова заштита потребна је због тога што при брзом кретању брода вода лако скида боју с њега. На свом путовању да обори светски рекорд 1952 године, „Јунајтед Стејтс" је прешао Атлантски Океан за 3 дана 10 часова и 40 минута, то јест просечном брзином од приближно 66 километара на час. Овај препарат дао је на пробама добре резултате.

ЦИРКОНСКИ ПЕСАК

Цирконски песак добија се са Цирконске Обале, у Аустралији. Његова употреба је разнолика. Калупи за ливење челика премазани цирконским силикатом дају глатку површину лива, па се тиме штеди и време и новац који би се утрошили на полирање. Сем тога, цирконски калупи лакше се одвајају од лива. Сада су и неке електричне високе пећи изнутра обложене цирконом. Друга цирконска једињења употребљавају се за израду боја за бојење керамике. То су веома лепе, светле и нежне боје. Један облик цирконског оксида, у виду белог прашка, употребљава се за полирање и глачање сочива и телевизиских цеви.

РЕТКИ МЕДВЕДИ

У Аустралији живи једна врста малих медведа, са веома скупоценим крзном. Лов на њих био је ограничен, али кад је пре тридесетак година наишла економска криза влада је укинула забрану лова, да би пружила могућност становништву да дође до прихода. Крзно се углавном извозило у Канаду, а одатле у САД, под другим именом. Одмах после објављивања слободног лова, за свега неколико недеља, побијано је преко 100.000 ових медведа, тако да су у појединим покрајинама били потпуно истребљени. Један љубитељ животиња, да би очувао врсту, склонио је три медведа и већ 1946 године имао је читаву малу колонију. После тога пренео је медведе у разне покрајине у унутрашњости земље и сад се они свуда могу видети, пошто су сачувани од истребљења.

„ДЕЛФИН"

„Делфин" је име за нов купаћи костим од полиране гуме који је израђен у Енглеској. Он је направљен тако да пропусти извесну количину воде, која омота тело и загрева се његовом топлотом, док је костим изолује од спољне хладноће. Костим има леп изглед и направљен је од једног комада гуме, с кратким рукавима и ногавицама. Око врата се закопчава. Израђени су костими и за мушкарце и за жене. Он не спутава покрете, а предност му је и у томе што се у њему човек лакше одржава на води.

ОДМАРАЊЕ УШИЈУ

Уши које су изложене великој буци захтевају много више времена да се опораве него што се то раније мислило. Неки амерички лекар, запослен у једној подморничкој бази, утврдио је да се нормалан слух враћа доста споро. Услед буке, нервне ћелије у уву претрпе мање или веће промене, које ми често и не запажамо или их сматрамо невиним и безопасним, али оне се задржавају још дуго после престанка надражења ува.

НАЈВЕЋИ РАДИО-ТЕЛЕСКОП

На опсерваторији универзитета Харвард, у Масачусетсу, подићи ће се ускоро радио-телескоп који ће имати осамнаест метара у пречнику. Он ће служити за проучавање радиозрачења која непрекидно стижу на Земљу из свемира. Радио-астрономија је млада наука, али је већ дала астрономима ново „око" за изучавање васионе. Досад највећи радио телескоп у САД, са 15 метара у пречнику, има Поморска лабораторија за истраживање.

НЕОБИЧАН РЕЦЕПТ ЗА МРШАВЉЕЊЕ

Један амерички лекар препоручује особама које желе да омршаве, било из естетских или из здравствених разлога, да то чине групно — похађањем предавања која је он подесио специјално за гојазне особе. Он тврди да је међу онима који су „издржали" осам таквих лекција од по два сата било и таквих који су изгубили 10 до 14 килограма.

ДА НИЈЕ БИЛО ТОГА...

Прича се да је Ватерман, један од проналазача налив-пера, био агент у неком осигуравајућем друштву. Једног дана директор друштва пошље га код неког великог индустријалца ради закључења уговора о осигурању.

— Могу вам посветити само један минут, — рече индустријалац младом Ватерману.

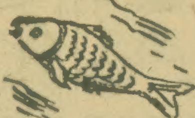
Ватерман брзо извуче полису за осигурање, перо и мастило. У журби, проспе мастило на полису, те она изгуби вредност. Индустријалац се разљути и отера младића, а доцније закључи осигурање с другим друштвом. Ватерман је због овога изгубио службу, али је дошао на идеју да начини перо за писање с резервоаром за мастило, да се не би морала носити мастионица. Није прошло много времена а он је 1884 године патентирао „апарат за снабдевање пера мастилом" — прво своје налив перо.

...лингвисти су утврдили да за један минут Француз изговори просечно 350, Јапанац 310, Немац 250, а Енглез само 220 слогова.

...очи код ноја често су више од два пута теже од његовог мозга.

...риба шаран има 4.386 костију. Све ове кости и 97 мишића он покреће при дисању.

... математичар Хорнер изумео је 1833 године такозвани зоотроп (точак живота), који се може сматрати као претходник данашњег биоскопа. На једном точку биле су нацртане слике неког живог бића у узастопним покретима. Гледано кроз нарочити отвор, изгледа као да се насликана животиња креће. Едисон је на основу ове направе начинио свој кинетоскоп и патентирао га 1893. Прави биоскоп пронађен је две године касније.

...Европљани су први пут чули за чај из путописа знаменитог путника Ибн

Вакаба, који је 879 године пропутовао читаву Кину. Он је забележио да кинески цар може да повиси порез на две ствари: на со и биљку асак, коју Кинези кувају у води и затим ту воду пију.

...у времену од 1870 до 1891 године поштанске марке биле су поништаване у Авганистану на тај начин што је службеник који је примао писма зубима откидао од њих један део. Због тога је свако писмо мо-

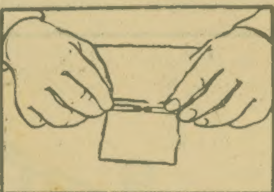

рало бити предато на пошту заједно са незалепљеном марком и тек пошто би била „поништена" марка је стављана на писмо.

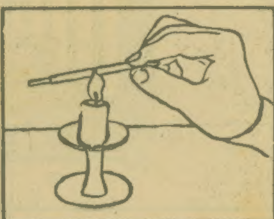

ТОРПЕДО ОД ДВЕ ШИБИЦЕ

Пре свега, једна напомена за плашљивце: не бојте се какве замашне експлозије! „Оружје" је таман толико опасно да повреди муву — и то ако се деси да је погоди, у шта искрено сумњамо. У ствари, он ће вам послужити искључиво да се забавите, било ви сами, било заједно с друговима.

СЛ. 1

СЛ. 2

Ставите два најобичнија палидрвца, главу уз главу, на комад станиол-хартије (то је она сребрнаста хартија у коју се завија чоколада). Палидрвца ћете поставити тако да са сваке стране прелазе хартију за један сантиметар. Потом ћете их пажљиво завити (види слику 1).

„Оружје" је на тај начин готово. Потребно је сада наднети над пламен свеће оно место где су, отприлике, састављене главице палидрваца, као што показује наша слика 2. После извесног времена настаће мала експлозија (пазите само да не испустите због тога палидрвца и тако покварите утисак) и једно од палидрваца ће излетети из сребрне футроле као торпедо, или, ако хоћете, као ракета.

ПРЕЛАЗ ПРЕКО РЕКЕ

Породица Перић састоји се од четири члана. Отац је тежак 87 килограма, мајка 79, а њихова деца Јова и Павле имају сваки по 35 килограма. Једне недеље цела породица је пошла у шетњу. Са собом су повели и кученце, које нема више од 10 килограма. У почетку све је ишло добро, док нису дошли до једне реке на којој није било моста. Додуше, поред обале налазио се чун којим се могла прећи река, али чун не може да издржи више од 90 килограма.

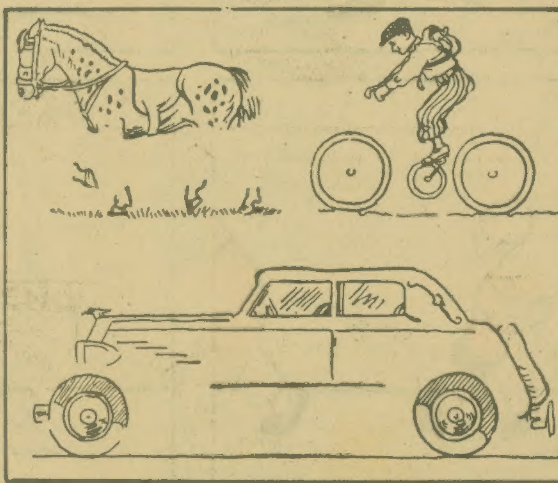
Да ли породица Перић може да пређе на другу обалу и како? Помогните им, а ако ни ви не знате онда ћемо вам дати решење. Први треба да пређу Јова и Павле. Јова се враћа и препушта чун мајци. Пошто је мајка прешла реку, Павле иде да доведе брата. Затим се опет враћа на другу обалу и онда отац прелази реку. Тада Јова поново улази у чамац и прелази реку, узима брата, а с њима заједно иде на другу обалу и кученце.

ДВА ПЛАЦА

Један плац у облику квадрата оивичен је жицом од једног километра дужине. Можете ли рећи колико ће пута бити већи квадратни плац који би био оивичен жицом дугом два километра?

Овај задатак је веома прост, али се ипак врло лако може погрешити при његовом решавању. Ако сте помислили да је тај други плац двапут већи, погрешили сте. Плац који је оивичен жицом дугом један километар претставља квадрат чија је страна 250 метара, тј. плац има површину од 62.500 квадратних метара. Међутим, страна другог квадрата износи 500 метара (2.000 : 4), а то значи да има површину од 250.000 квадратних метара. Према томе, он је четири пута већи од првог.

СНАГА ПАМЋЕЊА

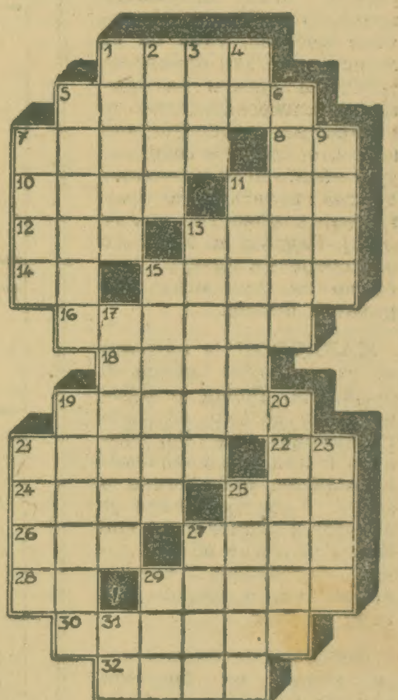

Коњ, бициклиста и ауто — то свакодневно видите на улици. Зато вам вероватно неће бити тешко да погодите шта све недостаје на нашим сликама и да их допуните.

Водоравно: 1) хладно или топло пиће од рума, шећера и лимуна; 5) презиме енглеског песника из 19 века; 7) град у Ирану; 8) слово латинице; 10) страно мушко име; 11) страно женско име; 12) срећка; 13) арабљански кнез; 14) јунак једног романа Пјера Лотија; 15) тропска украсна биљка; 16) тврђење којим је један догађај претстављен онаквим какав јесте; 18) слово грчке азбуке; 19) прокоп за везу између пловних река (множ.); 21) грчки лекар и филозоф из другог века; 22) богиња правде у старом Египту; 24) показна заменица; 25) врста мушког гласа; 26) одређено време; 27) дворана; 28) ономатопеја лавежа; 29) опера од Лисинског; 30) град у Француској; 32) држава у Азији.

Усправно: 1) главни град једне европске државе; 2) рођак по мајци; 3) службени назив за једну нашу народну републику; 4) презиме енглеског драмског писца; 5) некадашњи општински викачи у Србији; 6) тужбалица код старих Римљана; 7) презиме енглеског писца из 19 века; 9) врста музичког инструмента; 11) врста експлозива; 13) одабран; 15) грчки писац из 3 века; 17) део сликарског прибора; 19) презиме италијанског вајара из 19 века; 20) маст за обућу; 21) планина; 23) муслиманско мушко име; 25) назив за правац европске уметности 17 века; 27) руско женско име; 29) гозба; 31) лична заменица.

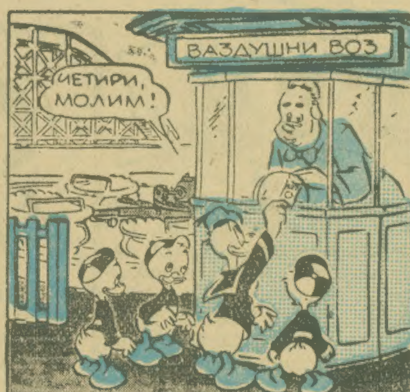

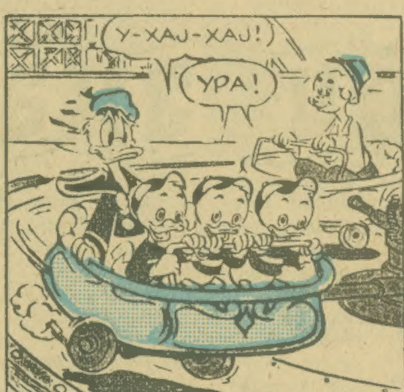
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

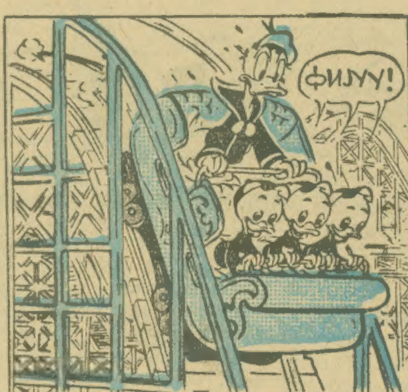
Водоравно: 1) лори; 5) Ладога; 7) Сити; 8) око; 10) Алиса; 12) ав; 13) Нера; 15) Ин; 17) Јемен; 19) Раб; 21) кикс; 22) титани; 24) газа; 25) Ипс; 27) олово; 29) ак; 30) „Нора"; 32) Уб; 34) Регул; 36) без; 38) гора; 39) Лахора; 41) рана.

Усправно: 1) Латин; 2) Одисеј; 3) ро; 4) Иго; 5) Лил; 6) Ака; 7) „Сатир"; 9) Овенс; 11) арека; 14) амини; 16; Натал; 18) екипа; 20) бизон; 23) Тавор; 24) голуб; 26) скала; 28) Орегон; 31) агора; 33) бел; 35) ура; 37) зар; 40) ха.

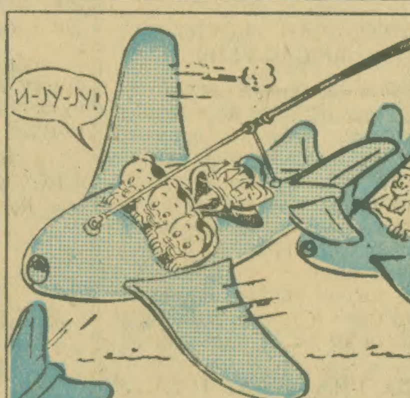

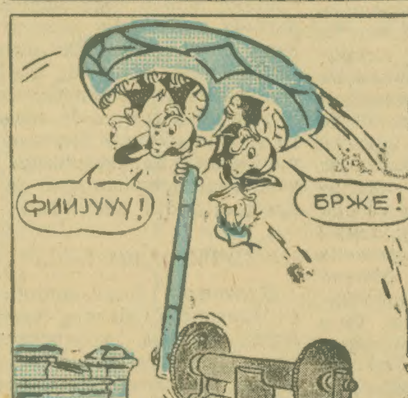

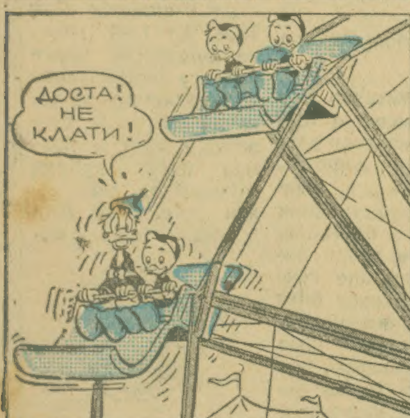

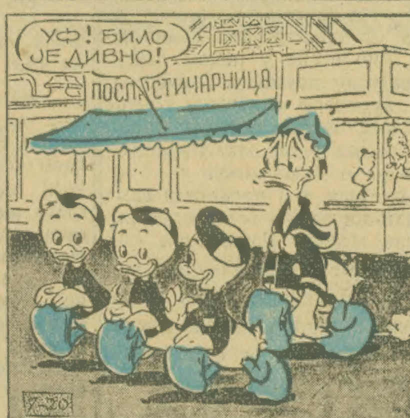

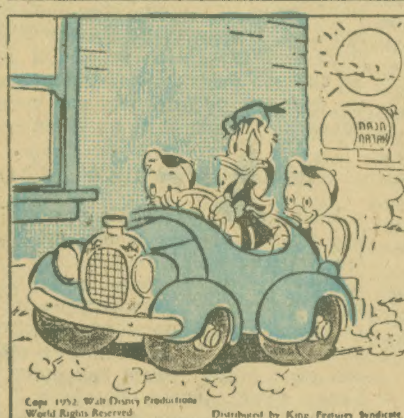

ШИЉА И КИШОБРАН

Шиља се жали Микију да је изгубио кишобран.

— Кад си приметио да ти га нема? — пита Мики.

— Сигурно кад је киша почела да пада.

— А, не, — одговара Шиља — него баш кад је престала. Знаш... хтео сам да га затворим и тада наједном приметим да га нема.

НЕЗАХВАЛНИК

Попајев пријатељ лекар жали се на Перу Ждеру:

— Прошле недеље био је код мене на ручку и толико се најео да је покварио стомак. И, замисли Попаје, сад је отишао да се лечи код другог лекара.

ТЕОРИЈА И ПРАКСА

Паја: Пато, ова ми супа изгледа слаба.

Пата: Види се да се не разумеш у јелу. За ту супу у „Кувару“ пише да је одлична.

ПРЕВАРИО СЕ

Гаја је дојурио као без душе:

— Брзо, ујка-Пајо! Тамо на улици један мангуп туче Рају већ десет минута.

— Па што ниси одмах дошао да ми то кажеш?

— Е, у почетку је изгледало да је Раја јачи.

Који је ОДГОВОР тачан

***ВАЛИСНЕРИЈА** је:*

биљка
чувена галерија слика
шпанска народна игра
лука на Средоземном Мору

***КАВАСИОН** је:*

град у Француској
спортски израз
тип глумца у старим позориштима
планински врх у Швајцарској

***КОСНИК** је:*

име поветарца
планина у Босни
део брода
старо пољопривредно оруђе

ОДГОВОР:

ВАЛИСНЕРИЈА је дуговечна зељаста водена биљка. Има дугуљасто тракасто лишће и разлучене цветове, тако да се женски цветови налазе на једној, а мушки на другој јединки. Цветови се отварају и опрашују над водом, а плодови сазревају у води. Расте у слатким водама тропских и суптропских области, у Јужној Европи, а код нас у Охридском Језеру. Гаји се по акваријумима као украсна биљка.

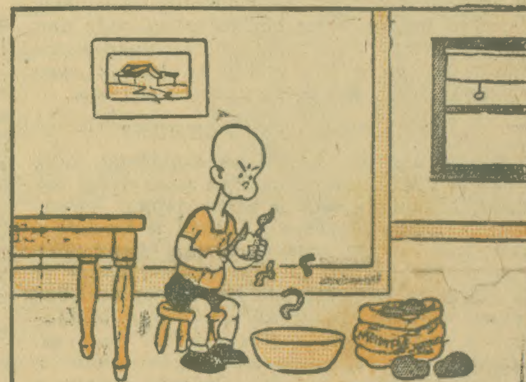
КАВАСИОН је најтежи потез у борби мачем и флоретом. Борац ослобађа своје сечиво од противниковог држаља, обилази његов мач и неочекивано удара противника у груди. Кавасион-темпо је акција у мачевању кад борац успешно одбије лоше спроведену навалу противника и заврши је у своју корист.

КОСНИК је балван који стрши из бродског прамца косо према хоризонту. Служи за ношење нарочитих једара. Косник је и косо положена греда, обично под углом од 45°, која подупире водоравно положене греде.

Мали МИЋА

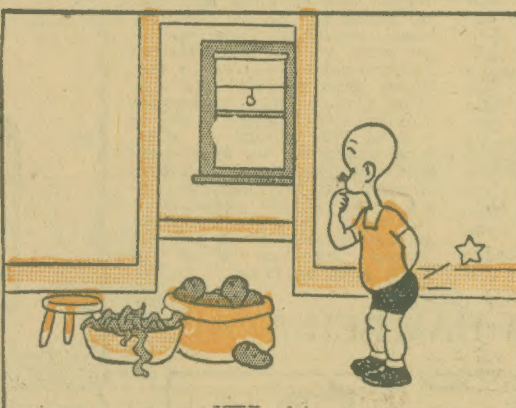

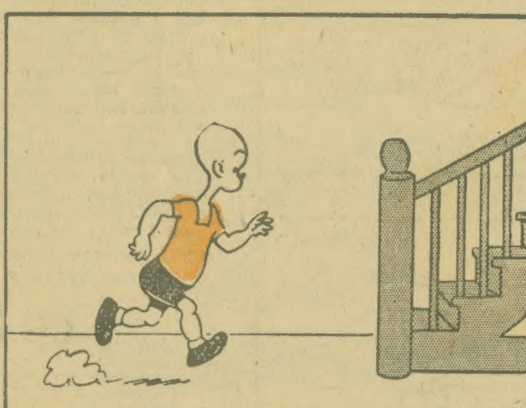

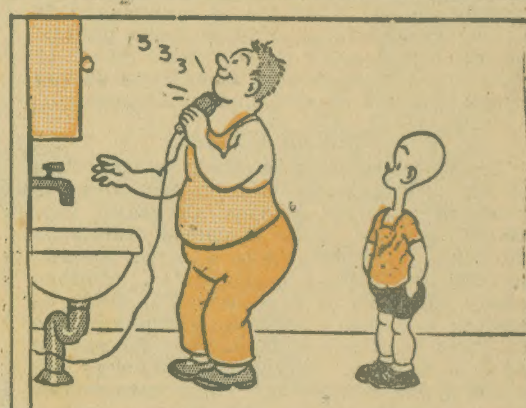

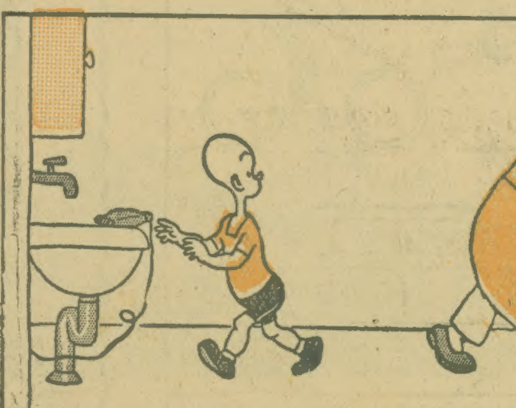

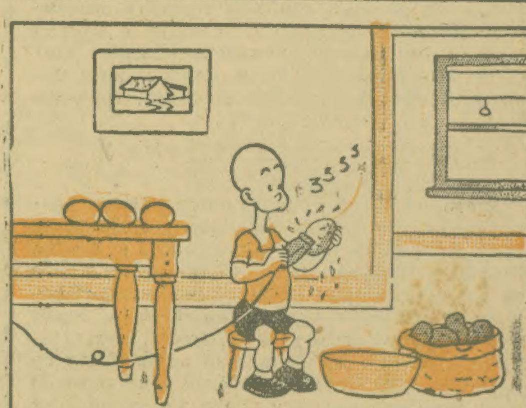

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика“ Штампарско-издавачко предузеће, Београд, Македонска 31. — Текући рачун број 102-Т-82, пошт. фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 700, полугодишња 350; за иностранство годишња 1.000, полугодишња 500 динара. Рукописи се не враћају